

Avrupa Vatandaşları Girişimi için bilgi notu: Su ve Kanalizasyon bir insan hakkıdır!

Tarihçe

Avrupa kamu hizmetleri sendikaları (EPSU), 2009 yılı Kongresinde suyun bir insan hakkı olduğu yönünde bir milyon imza toplamak üzere bir girişim başlatma kararı almıştır. Bu girişim şunları kapsamaktadır: İşçilerin ve vatandaşların bu hakkın desteklenmesi lehinde ve Avrupa Komisyonu ile Avrupa hükümetleri arasında hakim olan serbestleştirme ve rekabet yanlısı politikaların negatif etkilerine karşı harekete geçirilmesi. Avrupa Komisyonu nihayet 2011 Mart ayında bu tür bir Avrupa Vatandaşları Girişimi konusundaki kuralları belirledi. Düzenleme konusunda daha fazla bilgi almak için bkz. <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome?lg=en>.

Birleşmiş Milletler, su ve kanalizasyonu evrensel insan hakkı olarak tanımıştır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 28 Temmuz 2010'da 64/292 sayılı İlke Kararı ile su ve kanalizasyonun insan hakkı olduğunu açıkça tanımış; temiz içme suyu ve kanalizasyonun tüm insan haklarının sağlanmasında temel faktörler olduğunu kabul etmiştir. İlke Kararı, herkes için güvenli, temiz, erişilebilir ve maliyeti karşılanabilir içme suyu ile kanalizasyon hizmeti sağlamak amacıyla Devletlerin ve uluslararası örgütlerin mali kaynak sağlamasını, kapasite geliştirme ve teknoloji transferinde yardımcı olmasını istemektedir.

Tüm vatandaşların içme suyuna ve güvenli bir kanalizasyon sistemine ihtiyacı vardır. Birleşmiş Milletler su ve kanalizasyonu bir insan hakkı olarak tanımıştır fakat hala bu haktan yararlanamayan pek çok insan bulunmaktadır. Bu hak, Avrupa Birliği içinde uygulamaya konmalıdır.

Biz ne istiyoruz?

1. Avrupa Birliği'nde herkes için su ve kanalizasyon hizmeti garantisi.
Avrupa Birliği'nin, su ve kanalizasyon hizmetleri Avrupa yasalarına tabi olduğu ölçüde, (kamu çıkarına yönelik olan bir hizmet kapsamında) suya erişim insan hakkını sağlaması gerektiğine inanıyoruz. Avrupa Birliği, bu insan hakkının ulusal düzeyde uygulanmasını teşvik etmek için, evrensel kapsamın gerçekleştirilebilmesi amacıyla tüm Üye Devletler için bağlayıcı hedefler belirlemelidir.
2. İnsan Hakları piyasa çıkarlarının üstünde olmalıdır: Su hizmetlerinin serbest piyasaya devredilmemesi.

Avrupa Vatandaşları Girişimi
için bilgi notu:
Su ve Kanalizasyon bir insan hakkıdır!

AB'nin halihazırdaki rekabete ve bütünüyle piyasa bazlı yaklaşıma odaklı zihniyetini değiştirmesini, kamu hizmetini ve hakları esas alan bir yaklaşımı benimsemesini istiyoruz. Su kısıtlı bir doğal kaynaktır; yaşam ve sağlık açısından temel bir kamu malıdır. Su bir 'doğal' tekeldir ve iç piyasa kurallarının dışında tutulmalıdır.

3. Herkes için su ve kanalizasyona küresel/evrensel erişim.
Su ve kanalizasyondan evrensel olarak yararlanılması için AB'nin daha fazla çaba göstermesi gerektiğine inanıyoruz. AB hedefler belirlemeli, su ve kanalizasyona evrensel (küresel) erişim sağlanmasını Kalkınma politikasının bir parçası yapmalıdır. Bunu yapmakla AB su ve kanalizasyon hakkından küresel olarak yararlanılmasını desteklemiş olacaktır.

Su ve Kanalizasyon hakkının uygulamaya konulması için Avrupa Komisyonu'na önerilerimiz:

1. Su ve Kanalizasyon Hakkını, Su ve/veya Kanalizasyon konusundaki tüm tebliğlerde kullanmak.
2. AB Üye Devletleri'nde nüfusun her kesimine su (güvenli, temiz ve maliyeti karşılanabilir) ile kanalizasyon hizmetleri garanti etmek.
3. Suyu iç piyasa kurallarının dışında bırakmak suretiyle su hizmetlerinin ticari hizmetlere dönüşmesinden kaçınmak. Bu durum Avrupa Komisyonu'nun taahhüdü ile başarılabilir:
 - Su ve kanalizasyon hizmetlerinin serbestleştirilmemesi.
 - Su ve kanalizasyon hizmetlerinin CETA gibi Ticaret Anlaşmaları'na dahil edilmemesi.
 - Kamu-Kamu Ortaklıklarının desteklenmesi.
 - AB'nin su ve suya ilişkin tüm politikalarında Su Çerçeve Direktifi'nin "su bir meta değildir" ilkesinin yüceltilmesi.
 - Suyu ve ilişkili ortamları korumanın ticari politikalardan önce geldiğinin belirtilmesi.
 - Kullanıcıların hizmetlerinin kesilmesini önlemek amacıyla su faturalarını ödeyemeyen insanlar için destek programlarının başlatılması.
 - Su hizmetlerini işleten özel su şirketlerinin sözleşmeleri hakkında tam şeffaflık ve açıklık sağlanmalarının garanti edilmesi (bu kamu hizmetinde ticari gizlilik söz konusu olmamalıdır).
 - Su çerçeve direktifi uyarınca vatandaş katılımının desteklenmesi.
4. Su ve kanalizasyona evrensel erişimin başarılmasını AB kalkınma politikasının bir parçası yaparak ve su ile kanalizasyon hizmetlerinin iyileştirilmesine yönelik tahsisli Resmi Kalkınma Yardımları'na (RKY) daha fazla pay ayırarak, tüm dünyada su ve kanalizasyona erişimi artırmak.
5. Kar amacı gütmeme ilkesine dayalı Kamu-kamu ortaklıklarını (Su İşletmecileri Ortaklıkları) ve farklı ülkelerdeki su işletmecileri ile işçiler arasındaki dayanışmayı desteklemek.

Avrupa Vatandaşları Girişimi
için bilgi notu:
Su ve Kanalizasyon bir insan hakkıdır!

6. Su ve su kaynakları üzerindeki denetimin kamunun elinde kalmasını yasalarla kalıcı hale getirmek.
7. Su temini ve kanalizasyon hizmetlerini kendi öz kaynaklarını kullanarak yoksullara yaygınlaştırmak için sermayesi olmayan AB ülkeleri ile diğer ülkelerdeki kamusal su şirketlerini desteklemek.
8. Yıllık cirolarının belli bir kısmını (Hollanda ve Fransa örneklerini izleyerek) gelişmekte olan ülkelerdeki su işletmecileri ortaklıklarına yatıran su şirketlerini desteklemek ve teşvik etmek.
9. Kaliteli su hizmetlerini teşvik etmek için kamu işletmelerine yönelik ihtiyari bir Avrupa kıyaslama sistemi oluşturulmasını desteklemek.
10. 27 AB ülkesindeki su şirketleri için bir yönetim kodu geliştirmek.

Süreç

Bu Avrupa Vatandaşları Girişimi'nin resmi temsilcisi olan Vatandaşlar Komitesi kurulmuştur. Komite için asgari gereklilik 7 farklı Avrupa ülkesinden 7 kişinin bulunmasıdır. Bizim komitemizde kampanya yürüteceğimiz 27 AB ülkesinden 34 temsilci yer alıyor. Bu ülkelerin tümünde ulusal kampanya grupları oluşturduk. Ayrıca bu sorunun yalnızca AB ülkelerine ait olmayıp küresel bir sorun olduğunu göstermek için Türkiye, Hırvatistan, Rusya ve Norveç gibi başka ülkelerde de kampanyalar yürüteceğiz.

Kampanyayı hem çevrimiçi ortamda hem de sokaklarda gerçekleştireceğiz. İmzalar kampanyanın www.right2water.eu adresindeki web sitesinde ve kağıt üzerinde atılabilir. Avrupa Komisyonu Avrupa Vatandaşları Girişimi'mizi kabul eder etmez imzaların toplanmasına başlanacaktır. Bir Avrupa Vatandaşları Girişimi sunmanın mümkün olduğu ilk gün olan 1 Nisan 2012 tarihinde tasarımızı sunacağız.

22 Mart 2012: Dünya Su Günü; web sitesinin lansmanı www.right2water.eu

1 Nisan 2012: AVG'nin kaydı / sunulması

24-25 Nisan 2012: AK'nın kaydı onaylaması beklenen gün = imza toplamaya başlamanın ilk günü! EPSU Yürütme Kurulu'nda yan etkinlik

Nisan 2012 – Nisan 2013: Bir milyon imza toplamak için bir yıl süre.

Destekleyen örgütler

Kampanya hem çevrimiçi ortamda hem de sokaklarda yürütülecektir. STÖ'lerden, örn. çevre ve kalkınma örgütlerinden, sosyal örgütlerden geniş bir yelpazede destekçiler arıyoruz fakat aynı zamanda kadın örgütleri, kiliseler ve kamu (su) şirketlerinden de destekçiler bekliyoruz. Ayrıca siyasi yelpazeden farklı kesimlerinden de destek arayacağız ve desteklerini açıkça göstermek suretiyle kampanyamızın elçileri olacak, 'toplumda tanınmış' kişiler arayacağız.

Avrupa Vatandaşları Girişimi
için bilgi notu:
Su ve Kanalizasyon bir insan hakkıdır!

Bir Avrupa Vatandaşları Girişimi gerçekleştirilebilmesi için organizatörlerin takip etmeleri gereken sürecin kısa özeti.

- a) Girişimin hedefi, Anlaşmalar kapsamında Avrupa Komisyonu'nun yetkileri dahilinde olmalıdır, Avrupa Birliği'nin değerlerine açıkça tezat oluşturmamalıdır ve bu kapsamda bir anlama sahip olmalıdır.
- b) Organizatörler en az yedi üyeden oluşan bir vatandaşlar komitesi kurmalıdır ve irtibat kişileri olarak bir temsilci ile bir yedek belirlemelidir. Bu kişiler ve gelecekte imza yetkisine sahip olacak diğer kişiler, Avrupa seçimlerinde oy kullanma hakkına sahip olan Avrupa Birliği vatandaşları olmalıdır.
- c) Organizatörler imzaları toplamadan önce, bu amaç için oluşturulmuş standart formu kullanarak Komisyon içerisinde girişimin kaydedilmesini talep etmeli, arzu ederlerse bu forma ilave gerekçeler ve hukuki metinler eklemelidirler.
- d) İki ay içerisinde Komisyon bu girişimi kaydeder veya reddeder; organizatörlere de nedenler ve organizatörlerin başvurabileceği tüm olası hukuki ve hukuk dışı yollar hakkında bilgi verir.
- e) En az 7 üye ülkede ciddi sayıda imza toplanmalıdır. Her bir ülkede toplanması gereken imza sayısı, bu ülkelerin Avrupa Parlamentosu'nda sahip oldukları sandalye sayısının 750 mislidir.
- f) Organizatörler gerek kayıt sırasında, gerek ilerleyen süreç boyunca mali kaynaklarını duyurmalı ve bu konuda tam olarak şeffaf olmalıdırlar.
- g) İmzaların çevrimiçi ortamda veya kağıt üzerinde toplanması mümkün olacaktır. Organizatörler, imzaların kaydı ve doğrulanması için farklı ulusal prosedürlerle karşılaşacaktır. 27 üye ülkenin 18'inde imzayla birlikte bir kimlik veya pasaport numarası gerekmektedir, 9'unda ise böyle bir gereklilik yoktur.
- h) İmza sertifikalarının toplanması ve şartların yerine getirilmesi için verilen zaman, Komisyona sunulmadan önce 12 aydır.
- i) Vatandaşlar komitesi, girişimi Komisyon'a kişisel olarak, "uygun bir seviyede" sunabilir, Avrupa Parlamentosu'nda bu konuda bir oturum düzenlenecektir. Komisyon üç ay içerisinde vardığı hukuki ve siyasi sonuçları, harekete geçme veya geçmeme nedenlerini içeren bir tebliğ yayınlayacaktır.
- j) Vatandaş girişimlerinin organizatörleri ve yetkilileri, verilerin korunması kurallarına uymak durumundadır; bu kapsamda kişisel verilerin sadece bu girişimin hedefleri kapsamında toplandığını, başka bir amaçla kullanılmadığını ve sonrasında yok edildiğini sağlamakla yükümlüdürler. Organizatörler, sahte imzalar gibi olası başka kural ihlalleri durumunda da cezai işleme tabi tutulabilirler.

Bu mevzuat Komisyon açısından bağlayıcı olmadığı için, vatandaşlara gerçek bir yasama girişimi hakkı SAĞLAMAZ. Bir Avrupa Vatandaşları Girişimi gerekli sayıda imzayı toplasa ve tüm kurallara uygun olsa da, Komisyon bu girişimi reddetmeye karar verebilir. Avrupa Vatandaşları Girişimi'nin ne olduğu açıkça anlaşılmalıdır: Vatandaşların sadece Komisyonun değil, medyanın ve kamuoyunun da dikkatini belirli bir konuya çekmesine ve bu konuda Avrupa çapında bir tartışma ortamı başlatmasına imkan sağlayan bir gündem belirleme aracıdır.